

чарга дзівосных збудаванняў, якія недасьведчаны чалавек можа прыняць за замкі альбо кляштары. Іх *дахі*, усіх ведамым будаўнікам кшталтаў, пакрыты часьцей за ўсё не якім-небудзь мясцовым шкадлівым для здароўя шыфэрам альбо, крыў Божа, drankай, а чырвонай нямецкай альбо прыбалтыйскай *дахоўкай*. І купленай не за канаючы беларускі рубель.

Калі нехта, нават чалавек з рызыкай альбо які-небудзь харызматычны народаабраньнік, рабіў давераную справу неахайна альбо недасьведчана, то яго спынялі, памінаючы і спасылаючыся на ўсё той жа *дах* — „Злазь з даху, ня псуў гонту!“...

Дача

Віталь Цыганкоў

Вызначэньне слова „*дача*“ ў беларускім тлумачальным слоўніку пры канцы XX стагодзьдзя ўспрымаецца з тужлівай іроніяй: „Загарадны дом для адпачынку гараджан“. Які адпачынак?! Сёньняшні „*гома дачнікус*“ штурмуе зь вёдрамі і торбамі электрычкі. Ягонае ідэалёгія ўнікальная па сваёй прастаце: „Працаваць трэба“. Гэтыя людзі ўважаюць, што адпачываць на ўчастку проста непрыстойна. Няшчасныя пяць сотак засланяюць для іх увесь сьвет. Тэатры, кіно, прагулкі зь дзецьмі на выходных, выезды на прыроду засталіся недзе там, у *пераддачным* жыцьці. *Дачнікамі* сталі журналісты і інжынэры, міністры і рабочыя.

Беларуска-савецкі *дачник* апошніх дзесяцігодзьдзяў — гэта далёка ня той чэхаўскі тып, які шпацыраваў сярод садоў, што пахлі бэзам і чаромхай, валь-жана фліртуе зь млявымі паненкамі.

Тыя *дачы* разам зь тымі дачнікамі зьніклі пасля 1918 году, а наўзамен зьявіліся дзяржаўныя *дачныя* гарадкі для партыйных дзеячаў, акадэмікаў і пісьменьнікаў. Менавіта такім *дачам* пісьменьнікаў быў прысьвечаны ананімны „Тарас на Парнасе“ XX стагодзьдзя — „Сказ пра Лысую гару“, адзін з разьдзелаў якога прысьвечаны балючай для кожнага *дачника* праблеме здабыцця ўгнаеньняў:

Адзін прэзак меў удачу:
Купіць гаўна ён бочку змог.
Прыпёр упоцёмку на дачу
І на чапіў цяжкі замок.

Замежнікі зьведваюць пэўныя праблемы пры перакладзе слова „дача“. Часьцей за ўсё яны мусяць проста адмовіцца ад пошукаў дакладнага адпаведніка і запазычваюць гэтае слова адзін у адзін: the dacha. Ну, праўда, ня вілай жа яе называць!

Слова „лецішча“ для *дачы*, кажуць, вынайшаў пісьменьнік Ян Скрыган яшчэ да эпохі *гома дачнікусаў*. Цяпер яно здаецца занадта лірычным для *дачы*, на якой працуюць, як валы.

Ёсьць нешта няшчасна-сацыялістычнае ў *дачным* шаленстве, у корпаньні ў гародзе ад ночы да ночы. Але большасьць сёньняшніх гараджанаў — былыя сяляне альбо дзеці сялянаў, і зямля для іх пасля ўсіх войнаў і голадаў стагодзьдзя ўяўляецца адзінай карміцелькай. *Дача* — гэта савецкі сурагат свайго дому, прыватнай уласнасьці, што дазволіць сабе могуць вельмі нямно-

гія. Беларускія гаспадыні горда хваляцца выгадаваным агурком, прыгаворваючы: „Са сваёй дачы!“ І гэта мае асаблівы сэнс у грамадстве, дзе нельга сказаць: „Са сваёй крамы“.

Джаз

Сяргей Дубавец

Нельга даслухаць да канца, нельга выключыць, бо гэта заўсёды толькі пачатак, працяг гучыць у табе. Ня можа надакучыць, бо не прэтэндуе на ўвагу. Як бы нехта сказаў: ня хочаш, ня слухай. Выкананьне *джазу* — нібы птушыны сьпеў: яго дастаткова самому сабе, галоўнае гучаць, а ня тое, каб нехта слухаў.

Джаз не патрабуе ад слухача акадэмічнай наструненасьці, як клясыка, або рок-н-рольнай разьвязанасьці. Пад яго добра весьці машыну ў далёкі горад або няспешна гутарыць зь сябрам.

Ніводная ідэалёгія ня можа паставіць яго сабе на службу, бо ён са сваімі сынкапамі-збоямі ўжо паводле вызначэньня „няправільны“ і адкідае канон. Таму ідэалёгія заўсёды помсыціла *джазу*, называючы яго то „музыкай тоўстых“, то музыкай здраднікаў: „Сёння он іграе *джаз*, а заўтра родину продаст“.

Джаз — музыка XX стагодзьдзя, што, паводле адной з версіяў, атрымала сваю назву ад імя канкрэтнага чарнаскурага музыкі Чарльза. З таго часу *джаз* стаў велізарным культурным мацерыком з сваімі клясычнымі мэлёдыямі і культавымі творцамі. У Беларусі *джаз* не разьвіўся, бо ня мог зрабіць гэтага ў жорсткіх рамках таталітарнага быту. Але гэта ня значыць, што ў нас ня граюць і ня любяць *джазу*.

...Ён бярэ саксафон або сядзе да фартэпіяна, найграе знаёмую мэлёдыю і зараз жа адрываецца ад яе, выходзіць у космас імправізацыі. Толькі зрэдку, штрышком-паўнамекам ён дае зразумець, што гэта ўсё яшчэ „Караван“ Элінгтана, або, калі хочаце, беларуская „Купалінка“.

Джаз — музыка свабоды.

Джынсы

Алена Ціхановіч

Джынсы — сіне-блакітная рэвалюцыя 70-х. Ідал моды, якому прынесены ў ахвяру камсамольскія ідэалы, студэнцкія стыпэндыі, вясковыя парсючкі. Адзежына, якая, сыцягваючы сыцёгны, фізычна занявольвае, але маральна разьнявольвае: „Я ўжо не такі савецкі, я іншы. На мне адзнака Захаду, болей самаўпэўненасьці“. Блакітная мара — *джынсы*.

Першыя *джынсы* заўсёды былі як удар маланкі — на танцах, у бары, на лекцыі, на экзамене і нават на партсходзе. На *джынсы* азіраліся, зайздросцілі, зьбіралі грошы.

Джынсы — ці не адзіная адзежа, якую беларусы, прадстаўнікі шляхотнай па прыродзе нацыі, не лічылі за абразу насіць з чужога — ну, хай не пляча, а самі ведаеце чаго. Таму што чым больш паношаныя, тым больш модныя. Каму ж даставалася новая апратка, мусіў для фасону пацерці яе пемзай ці